

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Філатова М. С.

здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗНАНЬ ПРО ПОЖЕЖНУ БЕЗПЕКУ У ВИХОВНІЙ ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Готовність молодшого школяра до самостійного прийняття рішень в умовах виникнення пожежі чи загорання – це передумова успішної реалізації самозахисту від пожежної небезпеки. Саме наявність протипожежних знань, умінь і навичок сприяють самостійному прийняттю рішень шляхом вибору правильного та безпечного алгоритму дій під час виникнення пожежонебезпечної ситуації.

Є. Желібо стверджує, що «проблема пожежної безпеки людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності. Ця тема обговорюється на сторінках газет і журналів ученими, представниками громадськості, політичними діячами, тобто є об'єктом уваги всіх прошарків суспільства та держави» [6, с. 10]. Автор у навчальному посібнику подає характеристику джерел і породжених ними небезпек, що впливають на здоров'я і життя людини в усіх сферах її діяльності та можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій. У його праці сформульовано основні захисні заходи та засоби, які забезпечують безпеку життєдіяльності людини. Значну увагу приділено людині, її фізіологічним та психологічним особливостям, медико-біологічним та соціальним проблемам здоров'я. Науковець

відмічає, що «мета пожежної безпеки полягає у тому, щоб сформувати в людини свідоме та відповідальне ставлення до питань особистої безпеки й безпеки тих, хто її оточує, навчити людину розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них, уміти надавати допомогу в разі потреби собі та іншим, а також оперативно ліквідувати наслідки прояву небезпек у різноманітних сферах людської діяльності» [6, с. 17].

Фізична підготовка до дій в екстремальних ситуаціях, яка потрібна для розвитку фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості та ін.), що забезпечують активність дій дитини і адекватність її реакцій на небезпеки і надзвичайні події.

Тож вивчена педагогічна теорія з безпеки життєдіяльності має цінний зміст для використання його в роботі з учнями для формування знань з питань безпеки життєдіяльності в тому числі і пожежної безпеки, однак у більшості є призначеним для старшої вікової групи дітей та дорослих.

Для учнів початкової школи корисні навчально-методичні напрацювання з безпеки життєдіяльності відображено в програмах і підручниках І. Репік та [9] В. Слюніна [11]. Бесіди з попередження дитячого травматизму пропонує для використання І. Ющенко та ін. [13].

Питанню навчання основам пожежної безпеки молодших школярів присвячено наукову розвідку І. Гуріненко [5], у якій проаналізовано дидактичні умови навчання правилам пожежної безпеки молодших школярів. Розглянуто екскурсію, інтеракцію, ігрову діяльність як важливі форми навчання з питань пожежної безпеки. Висвітлено питання обов'язковості інформативності навчання, наочності та важливості міжпредметних зв'язків.

Акцентовано увагу на дидактичних умовах використання медіа-засобів навчання під час вивчення правил пожежної безпеки молодших школярів.

Проблема формування у молодших школярів компетенцій з безпеки життєдіяльності, в тому числі і пожежної безпеки, стала предметом наукового дослідження О. Ващенко [4]. Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності дітей та молоді на сучасному етапі розвитку суспільства розкриває у своїх наукових пошуках С. Зражевський [7]. Навчання пожежній безпеці в процесі вивчення дисципліни «Основи здоров'я» учнями початкової школи розглянуто у праці М. Удовенка [12]. Правилам безпеки для школярів присвячено роботу В. Рубан [10]. Свої пропозиції щодо безпечного користування обігрівальними приладами оговорює у статті А. Мул [1]. Безпечному проведенню зимових канікул присвячено наукову працю Л. Богданович [2], яка вважає тренінги з питань безпеки життєдіяльності для учнів початкової школи однією з ефективних форм роботи.

Для вдосконалення знань про пожежну безпеку автори рекомендують впровадити наступні принципи роботи: розширення тем з пожежної безпеки; рішення пожежонебезпечного завдання при недоліку інформації; створення ситуацій з елементами ризику і небезпеки; введення у виховну пожежно-профілактичну роботу несподіваних перешкод і ускладнень; постановка завдання, що вимагає самостійного вибору одного способу рішення з декількох можливих; створення небезпечних ситуацій і рішень до них, що лише частково є правильними, тому вимагають надалі самостійної активності; постановка завдання і створення ситуацій, що вимагають негайного переходу до сміливих, самостійних і організованих дій; пожежні змагання.

Звертаючись до актуальних проблем пожежної безпеки, корисним є змістовний матеріал, представлений у розвідці П. Ковальова та ін. [8], що присвячена дослідженню поняття «пожежа та її вплив на організм людини». Узагальнивши думки значної кількості експертів у цій галузі та провівши практичні дослідження, автори подають характеристики пожеж, їх склад та параметри. Розвідка ознайомлює нас з критеріями розповсюдження пожеж та їх небезпечним впливом на людину, із основами розв'язання важливих задач у роботі, пов'язаній з виникненням пожеж та рятування від них. Автори наголошують на тому, що в «умовах пожежі продукти згорання і теплового розкладання, що входять до складу диму, діють на організм людини комбіновано, тому їхня загальна токсичність небезпечна для життя навіть за незначних концентрацій. За значних концентрацій продуктів згорання у складі диму знижується відсотковий вміст кисню, що також небезпечно для життя людини» [8, с. 6, 8-12]. Тим самим, за слушним зауваженням авторів, дим під час пожежі є більш небезпечним для людини, ніж вогонь, тому необхідно забезпечити не тільки відповідний захист органів дихання від проникнення до них продуктів горіння, але й ізолювати їх.

Важливою у контексті проблеми нашого дослідження є праця К. Вандера та ін. [3]: автори досліджують загальні принципи надання першої медичної допомоги та правила поведінки в осередках катастроф, у тому числі під час виникнення пожеж; захист органів дихання від диму за допомогою діючих та підручних засобів.

Тож навчально-методичні й наукові розвідки згаданих авторів у частині дослідження пожеж та захисту

від них можуть стати корисним джерелом розробки матеріалу з питань самозахисту школярів від пожеж.

Тож наявні наукові й навчально-методичні джерела містять вагомий зміст авторських розвідок щодо виховання у молодших школярів знань про пожежну безпеку, однак не розв'язують повною мірою питання формування в учнів молодшого шкільного віку протипожежних знань у виховній позакласній роботі, а в Україні ця проблема досі ніким системно не вивчалася. Це питання досі не висвітлювалося в сучасних наукових педагогічних студіях та знаходиться на маргінесах вітчизняної педагогічної думки.

Таким чином, систематизація результатів науково-практичної літератури з досліджуваної у магістерській роботі проблеми дає змогу зробити такі висновки: досліджувана проблема дуже актуальна, змістовно складна та багатоаспектна, бо містить чимало вагомих напрацювань, що мають міждисциплінарний характер та складають системне трактування цілої низки питань з пожежної безпеки в системі безпеки життєдіяльності дитини, а також наукових напрацювань з навчання учнів пожежній безпеці та формування у них протипожежних знань, що істотно збагачує уявлення щодо цієї проблеми з точки зору її вирішення.

Список використаних джерел

1. Безпека користування обігрівальними приладами: інтерв'ю з начальником НМЦ ЦЗ та БЖД Хмельницької області майором служби ЦЗ А. М. Мул. *Безпека життєдіяльності*. 2014. № 12. С. 21–22.
2. Богданович Л. Небезпека під час зимових свят : тренінг з питань безпеки життєдіяльності для учнів

молодших класів. *Безпека життєдіяльності*. 2014. № 12. С. 17–18.

3. Вандер К. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О. Медицина надзвичайних ситуацій. Змістовний модуль № IV-V. Загальні принципи надання першої медичної допомоги. Для курсантів та студентів. Харків: ВРВД УЦЗУ, 2007. 64 с.

4. Ващенко О. М. Формування у молодших школярів компетенцій безпеки життєдіяльності : теоретичний аспект. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2014. Вип. 18. С. 99–106.

5. Гуріненко І. Дидактичні умови навчання правилам пожежної безпеки молодших школярів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини. Педагогічні науки*. 2010. № 1. С. 60–69.

6. Желібо Є., Заверуха Н. Безпека життєдіяльності : навч. посібник. Київ: Каравела, 2003. 328 с.

7. Зражевський С. Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності дітей та молоді на сучасному етапі розвитку суспільства. *Безпека життєдіяльності*. 2014. № 12. С. 11–13.

8. Ковальов П. А., Стрілець В. М., Єлізаров О. В., Безуглов О. Є. Основи створення та експлуатація апаратів на стисненому повітрі : навч. посібник. Харків : АЦЗУ, 2005. 272 с.

9. Основи безпеки життєдіяльності для учнів 1-11 кл. : програма для загальноосвітніх навчальних закладів / І. А. Репік та ін. Київ : Шкільний світ, 2001. 65 с.

10. Рубан В. Навчання школярів правилам безпеки. *Безпека життєдіяльності*. 2014. № 7. С. 18.